

Altera inițiază, cu acest număr, publicarea unei serii de articole consacrate diferitelor aspecte ale federalismului: de la federalismul subnațional, la cel supranațional, trecând prin epoci, zone geografice și situații specifice diferite.

Considerăm că această dezbatere, prea îndelung amînată — federalismul fiind încă unul din tabu-urile ocolite atît de clasa politică, cît și de marea majoritate a elitei intelectuale — a devenit una de actualitate. Reflecția asupra structurii statului, a presiunii regionaliste și globaliste la care acesta este supus, ocupă un loc tot mai vizibil în preocupările mediilor academice, dar și politice. Unul din răspunsurile posibile este federalismul, care are atît fervenți susținători, cît și redevabili oponenți.

România nu trebuie să lipsească din acest efort intelectual, dacă nu dorește să rămînă prizoniera unui dogmatism păgubos. În jurul nostru, s-au descompus false federații, altele noi, autentice, s-au format. State naționale europene, al căror caracter unitar părea definitiv stabilit, evoluează spre soluții federaliste, implicite sau explicite. Spania, Marea Britanie sau Belgia sînt ilustrări eclatante. Federalismul pare tot mai adecvat principiului subsidiarității, un principiu ecleziastic clasic, a cărui revenire în forță are evidente legături cu dialectica localism-globalism. Federalismul aduce cu sine, între altele, și rezolvări valabile legate de identitatea de grup, de autonomia valențele comunitare și de solidaritate care-i lipseau, atenuază instinctele secesioniste.

Studiile publicate de *Altera* nu ascund că federalismul nu poate și nu trebuie să fie privit ca un panaceu universal. Funcționarea federațiilor este condiționată de gradul lor de democrație și pluralism. Este de necontestat însă că, spre deosebire de statul unitar centralizat, flexibilitatea implicită a structurilor federale este mai adecvată soluționării multiplelor probleme globale care au ajuns să privească pe fiecare cetățean al lumii și să-i afecteze existența în modul cel mai direct cu putință, oricît de departe s-ar afla de megapolisul cosmopolit.

Europa Centrală a fost adesea „bîntuită” de tenția federalistă. Romanticii tîrzii vedeau într-o Europă Centrală (con)federativă un răspuns la diversitatea identitară a zonei, un antidot la competiția dintre naționalisme și o soluție rezonabilă pentru păstrarea valorilor regionale care au creat, de-a lungul secolelor, legături la fel de puternice și legitime între indivizi și comunități ca și statele sau națiunile înseși.

Unele aspirații federaliste central-europene s-au tradus și în structuri statale. După primul război mondial, Iugoslavia și Cehoslovacia au ales această cale, nu în ultimul rînd pentru a asigura împlinirea națională a grupului etnic dominant. Încercarea lor de a armoniza naționalismul cu federalismul, a condus — s-a putut vedea — la dezintegrare.

Această moarte rapidă, însoțită de convulsii cumplite, a compromis, zice-se, ideea federalismului. Naționaliștii fac o adevărată axiomă din pericolele devolutive ale federalismului, încercînd să reabiliteze statul națiune, pentru ale cărui curenți endemice vădesc o suspectă indulgență.

Altera începe seria federalismului cu considerațiuni generale privind trendurile federaliste mondiale. Analize demne de atenție se focalizează pe studii de caz, ilustrînd, între altele, demersurile federaliste ale Spaniei, care au reușit să nu contrazică pentru moment controversata autodefinire ca stat național- un studiu căruia cititorul din România are toate motivele să-i acorde atenția cuvenită. Într-o scriere de mare noutate, sînt investigate tradițiile federaliste ale Transilvaniei, ignorate astăzi.

Nu mai puțin interesante sînt studiile publicate în rubricile constante ale *Altere*i, dedicate specificității comunităților rome, conceptului de națiune în Franța, interculturalismului și /sau multiculturalismului.